

Valevni javnaðarfloksins, Gisleyg Dahl Bonde skrifar:

Borgaraliga ráðalöysið í Danmark sendir okkum aftur á val

Naggatónn í donska stjórnar-arbeiðinum

Komandi fólkatingsval verður av teim borgaraliga gjørt til ein spurning um límaskap í Nato ella ikki. Hetta hevur onki við veruleikan at gera, men er bert undanfarsla fyrri at skriva út val, tí stjórn undir Schlüter-stjórnini hevur rillað síðan hon varð skipað.

Hværki føroyskt ella danskt val

Tað me-gháttliga við hesum vali er, at tað er ikki eitt úrslit av hvat danska fólkid hugsar og meinir, men av hvat Reagan og Thatcher siga.

Schlüter ætlaði at biða við at útskriva val til NATO-fundurin hevði sagt hvat hann skuldi gera, men hsum slapp hann undan, tí England og USA, sum bæði hava konservativar stjórnir, komu sjálvandi við úttalilsum, sum Schlüter hevði brúkt fyrri.

Í Danmark søgdu teir tað vera spurningurin um kjarnorkuvápn, sum sprongdi stjórnina, men vit her heima hava ikki fyrri neyðini at loda so hart fyrri at sprengja eina samgongu. Her var eitt meinaleyst uppskot um javnstøðulóg nóg mikið.

Aftaná at uppskotið um longda barsilsorlov, hóast nógv var spoykskar viðmerkingar varð samtykt, er tað at undrast yvir, at javnstøðulógin skuldi fáa ta móttøku, hon fekk.

Bert javnstøða um vit kunnu nýta javnrættin

Grundgevingarnar fyrri at

vera ímóti vóru fleiri. Tað var m.a. sagt, at upprunaliga var munur á kvinnum og monnum, men upprunaliga er øgílig langt síðan. Vit liva í einum heimi, sum er broyttur ómetaliga nógv frá tí upprunaliga, einum heimi, sum menninir fyrri ein stóran part hava broytt, tí tað eru teir, ið hava havt valdið. Men spurningurin um javnstøðu er eftir øllum at døma eitt av undantøkunum og skal varðveitast á tí upprunaliga.

Vit leggja øll dent á, at vit liva í einum framkomnum samfelag og vilja varðveita tað, men hvat er tað upprunaliga í slíkum samfelag?

Aðrir hanga seg í at vit hava líkaleik. Jú takk, vit hava líka lón fyrri líka arbeiði, men tað er ikki teimur um fyrri at takka. Tað kunnu vit takka m.a. arbeiðskvinnufelagunum fyrri, sum hóast henda sjálvsagda rætt, hava stríðst fyrri hesum í mong ár. Tær eiga tókk uppiborna fyrri tað.

Nakrir pástandir, at vit hava javnstøðu. Um so er: hví hava so *nógu* færri kvinnum enn menn hægri útbúgvingar?

Og hví er framvegis skeivt kynsbýti á arbeiðsmarknaðinum?

Og hví eru so fáar kvinnum arbeiðsáðar í nevndum, ráðum, stýrum og á tingi?

Tað eru eisini teir, ið siga, at vit *hava javnrætt*, so lógin er óneyðug.

Javnætt hava vit samb. ST sáttmálanum frá 79, sum Løgtingið lýsti at galda í Føroyum í mars í fjór. Men tað er langt frá javnrætti til javnstøðu. Javnstøðulógin er ætlað sum ein brúgv

um gjónna millum javnrætt og javnstøðu.

Vit fáa ikki javnstøðu fyrr enn vit fáa møguleikan at brúka javnrættin.

Lógin er ikki ætlað sum eitt amboð at mótarbeida manninum við, men sum eitt amboð at arbeiða fyrri kvinnuni við. Vónandi fær uppskotið betri undirtektu, tá tað kemur fyrri aftur.

Vit siga og halda okkum búgva í einum demokratiskum samfelag, men so leingi helmingurin av fólkinum ikki hevur ein *reellan* møguleika at gera sína ávirkan, er demokratið í veruleikanum bert hált.

Øll somu møguleikar og ábyrgd

Javnaðarflokkurin ynskir eitt samfelag, har øll hava somu møguleikar, ávirkan og ábyrgd, líkamikið um tú ert høgur ella lágur, kona ella maður.

Javnaðarflokkurin hevur í samgonguni framt tiltekt, sum eru til stóran bata fyrri fólkið. Eitt tiltakið var leingjan av barnsburðarfarloyvinum. Skipanin, sum var galdandi, var ein skammbleyttur fyrri eitt vælferðarsamfelag, men tá Javnaðarflokkurin á fyrsta sinni vildi broyta hetta, sýttu teir borgaraliga í Danmark at bera sín part av meirkostnaðinum. Teir hildu tað vera rimuligt, at danskar kvinnum høvdu farloyvi í 20 vikur, meðan tímalentar føroyskar kvinnum fingur 8 vikur fri.

Við blokstúðulsskipanini bar til at broyta hetta. — Nú, aftaná at hetta er veruleiki, er forvitnisligt at hoyra ávísan flokk gera seg til talsmann fyrri hes-

um, tí tá uppskotið í síni tíð var til viðgerðar, segði ein teirra at kvinnur, sum høvdu átt, als ikki skuldu hava nakað, um so var at maðurin hevði eina inntøku. Teir sóu, at hetta var politiskt óklókt og broyttu støðu.

Avlagaður barnastyrkur

Eitt annað mál, sum er at fegnast um, er barnastyrkurin, men hann fekk ikki tað snið, sum vit høvdu ætlað.

Ætlanin var, at tey, sum høvdu størsta tørvin, eisini fingur mest. At tað ikki bleiv so, er at harmast um. Orsøkin var eitt broytingaruppskot frá fólkaflakkinum, sum segði at øll skuldu hava líka nógv, tí sum teir søgdu — eitt barn er eitt barn og tí skuldu øll hava tað sama.

Jú, eitt barn er eitt barn, men í hesum samanhangi kann tað ikki brúkast, uttan so at vit samstundis kunnu siga, at ein inntøka er ein inntøka. Tað kunnu vit tíværri ikki siga.

Hví varð uppskotið hjá fólkaflakkinum so samtykt — jú, tí nakrir tjóðveldismenn og ein sjálvstýrismaður høvdu somu

áskoðan sum fólkaflakkin Spell.

Ætlanin við barnastyrkinum var at styrkja um, har tað var veikt. Tað var óneyðugt at styrkja um har tað er nóg sterkt frammanundan. Vónandi kann hesin skeivleiki rættast.

Veljið javnaðarflokkin, sum ikki skilir hesi mál sum kvinna- og familjumál burturav, men sum álvarsli samfelagsmál.

Framhald av síðu 4

flestu lastirnar gera tað í dag.

Ein kundi í øðrum lagi sett um borð, tvangsbeitingar, standardiseraðar hagreiðingarlinjur, ið nú eftirhondini skuldu havt prógvað sínar fyrimunir, í mátanum, framum reglugerð nr. 13-loysnirnar, ið hava sín stóra part av skyldini fyrri at ráværan er á einum tilikum vána góðskustøði, at hon bert gevur helvtarkrónuvirði tá exporterað verður.

Ein kundi í triðja lagi ynskt at peningur varð gjørdur tøkur til eina tílika iløgu í betri góðsku, soleiðs at hendan iløgan í meir-virði fyrri betri góðsku, eisini gerst nøktandi fyrri grein 2-kriteriini, ið sett er í lógtingslóg um lán til fiskifer, frá apríl 1988, og við at vist verður til úttalilsi fiskasølustjórans um eina nærum tvífalda av exportvirðinum um góðskan verður super-A.

Hesin peningur skuldi verið gjørdur tøkur til eina líknandi studningskipan sum rentu- og avdráttarfria skipanin í 60-árunum virkaði eftir. Við iløgun í góðskubetrandi tiltøk via eina studningskipan, so vil motiveringin fyrri bæði at lata og taka við kreppulánum verið tilskotað og á ein meningsfullan hátt, istaðin sum nú, har kensla av at oysa pening í eitt gapandi hol,

vil gerast torfør at liva við.

Handla vit skjótt, og tað megur vit, so skuldi verið gjørligt at fingið fatúr í tí gevandi endanum longu í hesum ári. Hendan skipan skuldi verið í tilbøði til tekniskt eignað for so skjótt sum gjørligt, samstundis sum kondemneringskipanin verður viðkað og gjørd galdandi, eisini fyrri útskiptingsfor.

Tað er meningsleyst at ein fyrri at fáa lut í kondemneringspeningi skal avskriva sær rættin til at gongd til røtt amboð í allar ævir. Tvørturímóti, ein skjót útskipting til røtt, og ikki minni rætt figgjað amboð, er ikki bara ein javnrættur, tað er ein sjálvsøgd fortreyt fyrri at yvirleva.

Nógv verður í okkara landi tosað um rætt, og ein kann tí spyrja: »við hvørjum rætti hevur okkara ættarlið formað strikur til langliva stál, og á tann hátt framtærað okkara mistøk, fyrri nú, tí endans, at tveita okkara synum og døtrum fyrri, at tey hava mist virðingina, nú tað verður kravt at tey skulu taka um endan, tá tað kemur til at reka og forrenta rustaðar, niðurslitnar improvisationsloysnir, vit sjálvir ikki longur orka at fáast við».

Hetta er skeivt, tí skeivi flotin er ikki teirra feilur, hann er okkara, og lat okkum tí taka konse-

kvensirnar av skeivleikanum, við skjótast at geva okkara ungu álít, amboð og umstøður.

Eftirskrift:

Eitt gott arbeiði skapar virði og gevur virðing, um tað verður virt, og ein máti at sýnt virðing uppá vildi verið at legaliserað arbeiði eitt heiti, og tá ið nú Birgir sigur frá, at verandi A-fiskur einans gevur kr. 20 pr. exportkilo, og at møguleiki er fyrri tí dupluta, um rætt verður borið at, so kundi ein møguliga brúkt fyrrnevnda super-A heitið, inntil eitthvørt betri keur í uppskoti.

John Smith